

Inspiratie- fiches

Inspiratiefiche

door Birgit Reynders

Als de wereld wankelt

Auteur: Jandy Nelson

Vertalers: Aimée Warmerdam en Merel Leene

Uitgever: Blossom Books

Over de maker

Jandy Nelson (1965) is een Amerikaanse auteur. Ze schrijft voornamelijk young adult romans. In haar boeken zitten kleine, biografische elementen verwerkt. Zo is het personage Jude, van "Ik geef je de zon", net zo bijgelovig als Jandy. De boeken van Nelson zijn vertaald in meer dan 25 talen. De (jeugd)boekenwereld keek reikhalzend uit de publicatie van "Als de wereld wankelt".

Bronnen:

<https://jandynelson.com/>

https://www.blossombooks.nl/blossom_auteurs/jandy-nelson/

Korte inhoud

Dizzy, Miles en Wynton ontmoeten allemaal apart een regenboogmeisje. Elks zijn ze op hun eigen manier weg van het regenboogmeisje. Ze redt het leven van Dizzy, voor Miles is ze de perfecte gesprekspartner en voor Wynton is ze het meisje van zijn dromen. Langzaamaan blijkt dat Cassidy (het regenboogmeisje) meer met iedereen te maken heeft dan verwacht. Ze lost een oud mysterie op over de verdwenen vader van Dizzy, Miles en Wynton.

1

HET VERHAAL

Leeservaring

- Vond je het een spannend verhaal? Waarom wel/niet?
- Gaat het verhaal vooral over wat de personages meemaken of over wie ze zijn? (wie ze zijn)
- Vind je het verhaal geloofwaardig? (Bespreek of het een realistisch of eerder een fantasievol verhaal is, met oog voor het magisch-realistische gehalte.)

Opdracht: Verdeel de juryleden bij bovenstaande vragen in twee kampen waarbij ze elk hun eigen antwoord onderzoeken en delen met het andere kamp.

- Kan je in één zin samenvatten waar het over gaat? Wie is het hoofdpersoon? Heeft die een probleem dat opgelost moet worden? (Antwoorden op die vragen zijn niet eenduidig omdat er niet één groot, centraal probleem is – behalve misschien: wordt Wynton wakker? Maar zelfs zonder die vraag zou het geheel overeind blijven. Dit boek gaat vooral over de personages en hun onderlinge relaties. Bespreek hoe moeilijk of makkelijk dat is.)
 - Hoe zou je het verhaal aanraden aan anderen? Welke aspecten zou je uitlichten?
- Laat de juryleden enkele besprekingen nalezen die je online vindt.
- Waar ben je het (niet) mee eens?

Cover en titel

- Hoe herken je het verhaal in de cover? (zon, heuvels, wijngaard, ...)
- Vind je het een mooie cover? Waarom wel / niet? (gebruik kleur, stilistische tekening, ...)
- Waar verwijst volgens jou de titel naar? (de onzekerheid over de genezing van Wynton na zijn accident; de zoektocht en vinden van de vader van Dizzy en Miles; ontdekken dat Cassidy ook halfzus is van Dizzy en Miles en dat Wynton een halfbroer is, ...)

Personages

De personages worden uitgebreid besproken. Als lezer leren we ze goed kennen.

- Je leert veel eigenaardige details over de personages. Wat kan je je nog herinneren? (zie opsomming hoofdpersonages hieronder)
- Wat vind jij de beste benadering?: “Doordat het een dik boek is, is er ruimte om de personages diep uit te werken.” of “Het is een dik boek omdat de personages diep zijn uitgewerkt.”
- Het is een dik boek. Was het lastig om lezen of ging dat relatief snel? Zou je iets nog meer uitwerken? Of zou je iets weglaten? Wat?
- Welk gevoel krijg je bij de beschrijvingen van de personages? (alsof je ze kent door de vele details / langdradig / een meerwaarde voor het verhaal / gewoon extra info, niet noodzakelijk voor het verhaal / noodzakelijk om de relaties tussen de personages te begrijpen / ...)

Verschillende personages hebben een vorm van synesthesie. Ze zien bijvoorbeeld geuren als kleuren (<https://wetenschap.net/wat-is-synesthesie>).

- Vond je het interessant om over synesthesie te leren?

Dizzy Fall:

- 12 jaar
- Uiterlijk: Wervelstormharen; Nerd-bezoekt-sciencefestival-look; Zwarte tontoonner-Clark-kent-bril; Sproeten als sterrenstelsels; bruine ogen; klein en rond
- Eigenbeeld: kikker met een pruik, nucleaire-paddenstoelkapsel
- Haar beste vriend was Lizard, nu Tristan
- Heeft een zoemende ziel

- Lieve­lingsboek: “Leef voor altijd nu”, met Samantha Brook­weather in de hoofdrol (Het is een soort stationsroman die dus toch op de één of andere manier indruk maakt. Literatuur moet helemaal niet zogenaamd hoogstaand zijn om je bij te blijven.)
- Hebben de juryleden hier zelf ideeën over of ervaringen bij?
- Heeft synesthesie: ziet geuren als kleuren (Mannen met mannenzweet: pompoenoranje; Meisjes en vrouwen: groen; Regen­boog­meisje: ruikt naar karmozijnrood, zoals bloemen)
- Ziet geesten

Regen­boog­meisje / Cassidy:

- Heeft woorden als tattoos (Dergelijke details tekenen Cassidy duidelijker dan een lange innerlijke beschrijving.)
- Heeft een stem als een kettingrokkende, whisky zuipende man / schorre oudemannenstem.
- Haar mama is Marigold: Marigold en Cassidy hebben een hele mooie maar ook heel complexe en verdrietige relatie. Marigold heeft mentale problemen, waardoor ze soms niet voor Cassidy kan zorgen en soms in overdrive gaat in haar moederrol. Voor Cassidy geeft dit veel onzekerheid. Uiteindelijk laat Marigold haar dochter achter.
- Kiest ze daarmee voor zichzelf? Of voor Cassidy?
- Samen met haar moeder reist ze rond in een minicamper
- Heeft monofobie (pathologische angst om alleen te zijn)

Wynton Fall:

- Oudste broer van Dizzy
- Kikker met een pruik
- Blonde piekharen
- Gezicht: lang en bleek als de maan
- Heeft al in de cel gezeten
- Uit huis gezet door moeder, maar verblijft op zolder met behulp van Dizzy
- Speelt viool
- Noemt Dizzy ‘Frizzy’
- Ziet geluiden in toonaarden (voorbeeld zijn knorrende maag = verlaagde b-mol)

Perfect Miles Fall:

- Broer van Dizzy
- Veelbelovende sporter; gaat naar dure middelbare school door beurs; twee keer verkozen tot de mooiste en de veelbelovendste leerling
- Is zwijgzaam, ernstig, mooi
- Perfect aan de buitenkant, maar aan de binnenkant valt hij uit elkaar. Hij is het zo gewoon om de rol van Perfect Miles te spelen dat hij daarbij vergeet wie hij zelf écht is. Of dat hij zijn echte zelf niet meer kan tonen omdat dat te ver af ligt van zijn rol.
- Uiterlijk: lange wimpers; een cupidoboogmond; losse, luie, glanzende krullen

- Echte Miles volgens Dizzy: jongetje dat in het donker lag te huilen
- Kan de ziel van honden zien
- Is met alles gestopt zonder dat zijn moeder het weet: trainen, schaakclub, dierenopvang, tienkamp, ... Zijn cijfers kelderen
- Door Felix durft hij voelen en tonen dat hij gay is
- Verslindt de liefdesrommanetjes van zijn moeder, wil Samantha Brookswether zijn
- Heeft synesthesie: woorden hebben kleuren
- Hij is melancholisch, zoals een personage uit een victoriaanse roman die steeds flauwvalt.

Oom Clive:

- Bigfootstyle
- Uiterlijk: blonde haren en baard
- Vieze en versleten kleren
- Rookt en drinkt
- Noemt Dizzy 'erwtje'
- Speelt piano en trompet

Moeder / chef-mama / Bernadette:

- Eigenaar en chef-kok van The Blue Spoonful
- Heeft veel sproeten, net als Dizzy
- Schrijft brieven als een soort van dagboek.
- Broer Christophe is overleden
- Zet elke avond eten klaar in het restaurant voor haar verdwenen man
- Niet praktiserende Jood

Sandro:

- Harige zwarte hond
- In mensenjaren 87 jaar oud
- Gesprekspartner van Miles

Alonso Fall:

- Straalt
- Zoon van Sofia en de straatarme dichter Esteban
- Grootvader van Theo

Hector:

- Wordt opgevoed als de broer van Alonso, maar is de zoon van Diego en Luciana Magdalena
- grootvader van Oom Clive

Er zijn vier hoofdpersonages die elkaar raken en die elk hun eigen issues en problemen hebben: Wynton, Miles, Dizzy en Cassidy.

→ Waar raken of ontmoeten ze elkaar?

- Welke problemen hebben ze? Waar worstelen ze mee? Zie je een rode draad? (De relaties met hun vader/moeder zijn ingewikkeld. De vader van Wynton, Miles en Dizzy heeft hen verlaten, Cassidy's moeder heeft haar achtergelaten.)
- Heb je sympathie voor de personages en hun ouders? Begrijp je hun keuzes?

Stamboom

MATERIAAL

- Stamboom en icoontjes (zie bijlages 1 en 2)
- Papier
- Potloden

Door het magische verhaal over de vloek van de familie Fall worden geheimen over verschillende familiebanden geopenbaard. Dizzy en Miles zijn kinderen van Bernadette en Theo. Cassidy is de dochter van Theo en Marigold. Wynton is de zoon van Clive en Bernadette.

- Vond je de getekende stambomen een meerwaarde? Waren ze noodzakelijk / behulpzaam / overbodig om het verhaal helemaal te bevatten?

Elk personage heeft zijn eigen icoontje (bijlage icoontjes personages). Ze verwijzen naar een kenmerk van het personage. Zo heeft Cassidy een insect en Wynton een viool. Opdracht: teken je eigen icoontje.

Omgeving

De familie Fall woont in Paradise Springs. Aan de rand van de gemeente krijgen alle auto's pech. Paradise Springs staat op geen enkele landkaart. Aan de rand van Paradise Springs staat een motel met de benaming 'Better Luck Next Time'.

Verschillende locaties hebben een belangrijke rol: de wijngaard, The Blue Spoonful, camper van Cassidy, ...

- Hoe hebben de locaties invloed op de personages en het verhaal? (In de wijngaard = hier start de legende / vloek van de familie Fall ; Sebastian's Spanish Bakery wordt later Christophe's Soufflé Shop en nog later The Blue Spoonful)

Genre

Dankzij de verhaallijn van de vloek van de familie Fall, is het een magisch realistisch verhaal. De benaming van het genre spreekt zichzelf tegen: magisch = fantasie en realisme = echt.

- Wat versta jij onder magisch realisme? Wat spreekt je wel / niet aan in dit genre?

Coming of age: de zoektocht naar zichzelf, familie, vrienden en de evolutie die de karakters ondergaan in deze zoektocht.

Het boek is lijk. Enerzijds is er het verhaal van Dizzy, Wynton, Miles en Cassidy, anderzijds is er het sprookjesachtige verhaal over de vloek van de familie Fall.

- Stel dat het sprookjesachtige verhaal (herkenbaar aan de illustraties in de kantlijn; opmerking: in het e-boek ontbreken deze illustraties) over de vloek er niet is. Zou het boek dan even goed / beter / slechter zijn? Heb je dit verhaal nodig om de plot van het boek 'te doen kloppen'? (door de brieven van Bernadette, het verhaal van de vloek, ... komen we te weten dat Wynton geen zoon is van Theo, dat oom Clive geen broer van Theo is, ...)
- Als je het boek beschouwt als twee verhalen door elkaar: welk verhaal het je het liefste gelezen? Waarom spreekt dit verhaal je het meeste aan?

Vertelperspectief en structuur

Elk hoofdstuk wordt verteld door een ander personage.

- Vind je het leuk dat elk hoofdstuk door een ander personage wordt verteld? Is dit een meerwaarde voor het verhaal? (Elk personage heeft zijn eigen vertelstijl bijv. moeder Bernadette komt via brieven aan het woord. De interpersoonlijke relaties staan centraal in het verhaal. Dankzij de verschillende standpunten wordt het netwerk tussen de personages versterkt. De afwisselende vertelstandpunten verhoogt de psychologische diepgang van het verhaal. Er is meer nuance en empathie.)

Tijd

De hoofdlijn van het verhaal is chronologisch doorspekt met flashbacks in verschillende vormen. Zo lezen we de brieven van Bernadette, lezen we het verhaal van de familie Fall verteld door Cassidy, ...

Door de flashbacks komen we o.a. de waarheid te weten over wat er echt gebeurd is tijdens het accident (auto tegen standbeeld). Wynton heeft de schuld op zich genomen, maar het is echter Miles die alles veroorzaakt heeft.

Einde

De echte aller- allerlaatste zin van het boek: "Sorry, dit is echt de laatste pagina. Sterkte met de leeswee ..."

- Ben jij een eerste-tot-laatste-letter lezer? (colofon, inleiding, dankwoord, ...) Of begin jij bij hoofdstuk 1 en is het boek uit als het verhaal gedaan is?
- Wat vind je van deze aller- allerlaatste zin? Is het grappig?

2

VERDER LEZEN

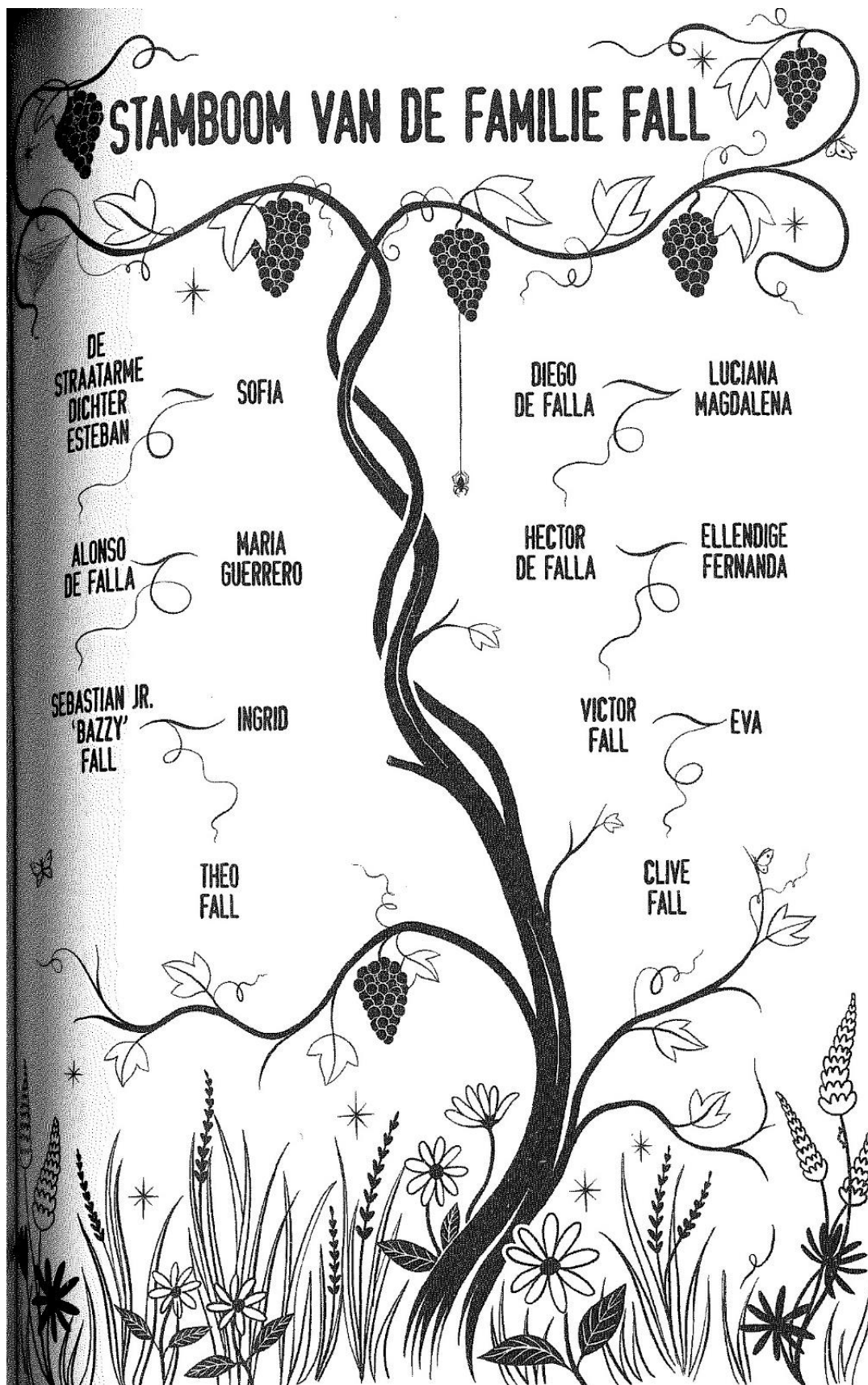
- Rode Rozen en tortillas / Laura Esquivel (Boekerij, 2017) www.boekenzoeker.be/rode-rozen-en-tortillas

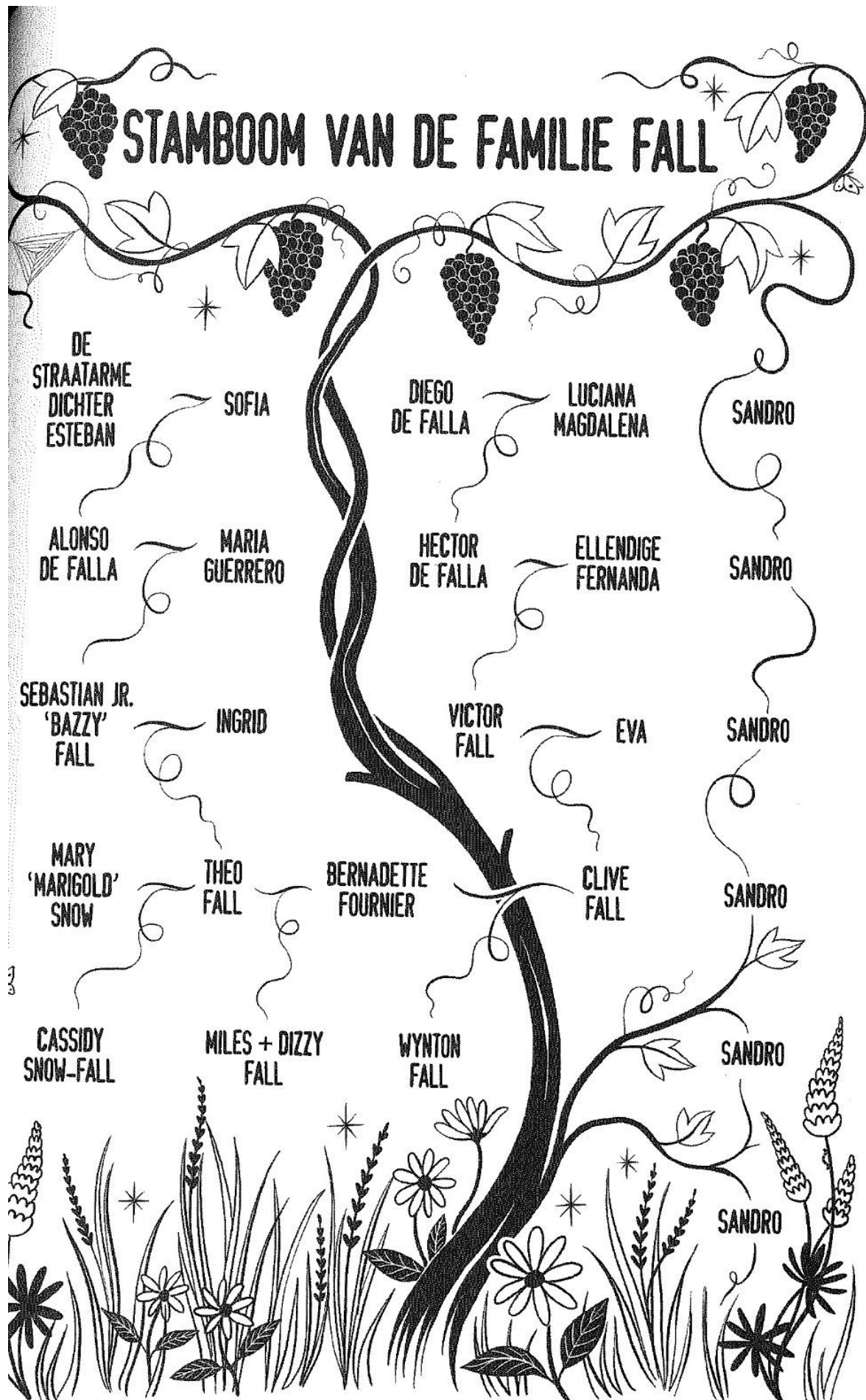

Juryleden kunnen online op de boeken reageren. Zo ontstaat er nog meer interactie in de Leesjury-community! Ga naar www.deleesjury.be, klik op 'Lezen' en dan op de gewenste leeftijdsgroep en het boek in kwestie.

© Iedereen Leest en Birgit Reynders, 2025
Vormgeving: Simon Bequoye

BIJLAGE 1

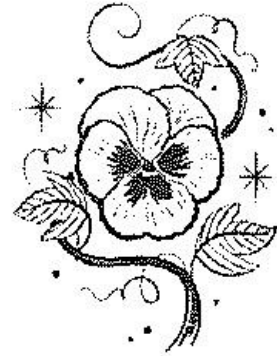

BIJLAGE 2

CASSIDY

DIZZY

WYNTON

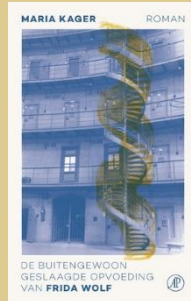

Bernadette

Inspiratiefiche

door Ann Busquart

De buitengewoon geslaagde opvoeding van Frida Wolf

Auteur: Maria Kager

Uitgever: De Arbeiderspers

Over de maker

Maria Kager groeide zelf op in een huis naast de Koepelgevangenis van Haarlem. Haar vader was er onderdirecteur. Sommige klasgenoten vonden het spannend bij haar op bezoek te komen, anderen durfden het niet aan. Ze had dan ook weinig vrienden op bezoek. Ze studeerde literatuurwetenschappen, promoveerde in de VS op onderzoek naar de werken van James Joyce, Vladimir Nabokov en Samuel Beckett. Ze ging doceren, maar droomde ervan zelf auteur te worden. Toen enkele korte verhalen en essays van haar uiteindelijk bekroond of gepubliceerd werden en ze door uitgeverijen benaderd werd, nam ze ontslag om fulltime schrijver te kunnen worden. Niet alleen van romans, maar ook als freelance recensent. “De buitengewoon geslaagde opvoeding van Frida Wolf” is haar romandebuut.

Korte inhoud

Frida Wolf groeit op naast de Koepelgevangenis van Haarlem, waar haar vader directeur is. Haar moeder is psychologe, neemt patiënten mee naar huis en sterft als Frida nog jong is. Vanaf dat moment is ze aangewezen op haar excentrieke vader. In twaalf hoofdstukken volg je het bijzondere leven van Frida, van haar kindertijd tot het moment dat ze volwassen is en zelf moeder. In 12 hoofdstukken, elk met een geheel eigen stijl, leer je Frida, haar familie en haar omgeving kennen.

1

HET VERHAAL

Titel en cover

- Het boek heeft een uitzonderlijk lange titel. Zou je het boek omwille van die titel zelf wel of niet gekozen hebben?
- Kan je zelf een beter, korter alternatief verzinnen?

- Wat zie je op de cover? (de binnenkant van de koepelgevangenis met een trap. De hoofdkleur is blauw, maar de trap wordt met geel geaccentueerd)
- Waarom koos de uitgever volgens jou voor deze cover? (alles speelt zich af in en rond de gevangenis. Je zou kunnen zeggen dat Frida en Timofey zelf ook in hun leven gevangen zitten)

Personages

- Wie zijn volgens jou de belangrijkste personages en hoe zou je ze typeren?
- Frida Wolf: je leert haar kennen van haar achtste tot ze ergens in de dertig is. Ze is bijdehand, goedgebekt en intelligent. Ze schaamt zich voor het gedrag van haar vader en hunkert naar de aandacht van haar moeder.
- Timofey Wolf: de vader van Frida is directeur van de gevangenis. Hij neemt het vaak op voor de gevangenen en verzet zich tegen het gevangeniswezen zoals het op dat moment georganiseerd wordt. Zijn opvoeding is op zijn zachtst gezegd onorthodox. Hij beweert van Russische afkomst te zijn, is opgegroeid in een vervallen buurt met een moeder en zus die verschillende keren opgenomen werden in een psychiatrische inrichting (zus Zelda lijdt aan schizofrenie). Hij is soms opvliegend en grofgebekt. Je kan uit het verhaal wel afleiden dat hij houdt van zijn vrouw en kind.
- Constance / Conny: de moeder van Frida komt uit een welgesteld milieu. Ze is psycholoog, werkt soms van thuis uit (neemt zelfs een 'project' mee naar huis), maar is vaak niet thuis omwille van het werk. Ze sterft in een ongeval als Frida twaalf is.
- Wat kan je zeggen over de relatie tussen de ouders van Frida? (de moeder lijkt haar man soms te moeten 'opvoeden', de moeder is vaak afwezig en de vader lijkt die afwezigheid niet eens op te merken. Ze is zijn klankbord. Hoewel ze een totaal verschillende achtergrond hebben, delen ze dezelfde interesses.)
- "Het is al niet makkelijk om je moeders aandacht te krijgen; haar aandacht vasthouden is onmogelijk." (p.37) Wat doet Frida als ze die aandacht plotseling ook nog eens moet delen met "het schreeuwmeisje"? (ze begint ook te stelen, net als haar vader)

Stijl

- De schrijfstijl groeit mee met Frida. Had je dat opgemerkt? Kan je het verklaren? (in het begin gebruikt de ik-verteller Frida vooral korte zinnen. Naarmate ze ouder wordt, worden de zinnen langer en ingewikkelder.)
- Het boek bevat veel humor. Kan je je nog fragmenten herinneren waarmee jij moest (glim)lachen? (de humor zit hem vooral in gebeurtenissen: p.22: "We gaan nooit naar cafés, we zijn acht.", p.29: als Timo aan Rimade zegt dat ze haar broer beter niet letterlijk kan omleggen, antwoordt ze: "Ik heb er nog twee.", p.88: de ontsnapte gevangene, de zin die vader vaak herhaalt, terecht of onterecht: "Je zou er niks van krijgen, kind, als je eens een boek zou openslaan", etc.)

- Daarnaast gebruikt de auteur ook treffende vergelijkingen. Welke zijn jou opgevallen? (bijvoorbeeld: p.73: personificatie van de kruimeldief; p.215: de manier waarop Frida haar verliefdheden vergelijkt met regenbuien die aan haar voorbijtrekken, p.275: de hele parallel met Frida Kahlo, etc.)

Genre

De roman is semi-autobiografisch. Bekijk het korte interview met Maria Kager als ze zelf teruggaat naar de gevangenis (www.nhnieuws.nl/nieuws/333842/maria-voelt-zich-niet-thuis-in-de-haarlemse-koepel-je-voelt-het-verdriet-in-de-muren)

- Welke autobiografische elementen vind je in het boek terug? (haar vader was onderdirecteur van de Haarlemse Koepelgevangenis, ze woonde echt in een huis op het gevangenisdomein, ze heeft effectief een nacht in een cel doorgebracht, haar vader geloofde ook niet in het gevangeniswezen)

Voor de begeleider: onderaan de video staat een link naar een interview met Maria Kager waarin ze o.a. dieper ingaat op wat feit is en wat fictie in het boek.

www.nhnieuws.nl/nieuws/332626/maria-groeide-op-naast-haarlemse-gevangenis-sommige-vriendinnetjes-vonden-het-doodeng

Er zijn echter ook veel dingen die niet hetzelfde waren. Maria zegt hierover zelf in een interview: “Vragen naar wat wel en niet echt gebeurd is, vind ik oninteressant. Interessanter vind ik hoe een schrijver te werk gaat als hij of zij van autobiografisch materiaal fictie maakt. Ja, in mijn roman zitten autobiografische elementen, maar voor 80 procent is het fictie.” Zo vertelt ze ook dat het verhaal van Reynier P. gebaseerd is op waargebeurde feiten.

- Hoe sta jij hier tegenover? Hoever mag een auteur volgens jou gaan om de waarheid te verdraaien? Hoe dicht moet hij of zij bij de waarheid blijven of hoe eerlijk en open moet die volgens jou zijn over wat fictie is en wat realiteit?

Vertelperspectief en structuur

Het verhaal heeft een heel bijzondere structuur. Het is opgebouwd uit twaalf hoofdstukken, die je eigenlijk als twaalf afzonderlijke verhalen zou kunnen lezen. Bovendien zit er geen rechte lijnigheid in de vorm van elk verhaal of in het vertelperspectief. Ook qua tijdsverloop verloopt de roman niet helemaal chronologisch. Toch zit er een zekere lijn in het verhaal, zijn er verbanden tussen de verschillende hoofdstukken en lopen er rode draden doorheen.

- Hoe heb je die manier van opbouw ervaren? (verwarrend, leuk om te puzzelen, tijd nodig om te wennen, vernieuwend, verrassend, raar ...)
- Waren er hoofdstukken die je helemaal niet graag las of die je net wel erg geraakt hebben? Had de keuze voor de tekstsoort hier iets mee te maken?
- Las je dit boek als een roman of eerder als een verhalenbundel?

De auteur hanteert ook verschillende vertelperspectieven. De meeste hoofdstukken worden verteld door Frida als ik-verteller, maar hoofdstuk 2 en 12 zijn in de jij-vorm geschreven. De voetnoten in het derde hoofdstuk kennen een alwetende verteller.

- Had jij een voorkeur voor een bepaalde soort verteller? Kan je ook zeggen waarom?
- Vond je de combinatie van het verhaal van Frida en de voetnoten over de architecten een geslaagde combinatie?

Einde

Het tikken van de tralies is een motief dat meerdere keren terugkomt in het verhaal. Het markeert Frida's kindertijd, maakt haar rustig als ze er tijdens latere reizen aan terugdenkt ... Tot ze tot de vaststelling komt dat dit tikken tegen de tralies helemaal niet mogelijk was. (p.321)

- Wat betekent dat tikken dan volgens jou? (Frida zegt zelf op pagina 322: "De enige waarheid die we hebben, ligt in de verhalen die we elkaar en onszelf vertellen." Heeft ze het zichzelf zo vaak ingebeeld dat ze het is gaan geloven? Je kan hier een interessant gesprek voeren over de betrouwbaarheid van het geheugen.)

2

VERWERKING

Opvoeding / ouder-kindrelatie

- De opvoeding van Frida is bijzonder. Kan je voorbeelden geven van momenten waarop je aanvoelde dat dit niet de gewone gang van zaken was? (haar vader leert haar te stelen, geeft haar zelfverdedigingsles als ze acht is, bespreekt dingen met haar waar ze nog veel te jong voor is ... Haar moeder geeft haar werk voorrang op haar dochter als "het schreeuwmeisje" in beeld komt.)
- Op een bepaald moment lees je over de opvoeding die Timofey zelf genoten heeft. Veranderde dit jouw kijk op zijn eigen manier van opvoeden?

Gevangenis

De gevangenis speelt uiteraard een belangrijke rol in het leven van de hoofdpersonages, zowel letterlijk als figuurlijk.

- In een interview in Boekenpost nr. 197 zegt Maria Kager over de tekening die boven elk hoofdstuk staat: "Zoals de koepel fysiek boven elk hoofdstuk staat, zo staat hij ook boven Frida's leven." Kan je deze uitspraak verklaren? (de gevangenis is een deel van haar leven, net zoals haar opvoeding dat is. Daarom zal die gevangenis ook altijd met haar opvoeding verbonden zijn en zal ze die opvoeding altijd met zich meedragen. Ze heeft haar hele leven

ook te kampen met “gevangenisdromen”, die ze allemaal in notitieboekjes neerpent. Bovendien keert ze terug naar de gevangenis om er een boek over te schrijven. Daar komt ze tot de vaststelling dat haar herinneringen misschien minder betrouwbaar zijn dan ze dacht.)

→ Frida's vader houdt er een heel eigen mening op na als het over het gevangeniswezen gaat. Hij heeft meer sympathie voor de gevangenen dan voor de mensen die ze beheren. Hoe sta jij tegenover zijn visie op het gevangeniswezen?

Overige thema's

Ziekte en gezondheid

De dood van haar moeder en welke veranderingen die met zich meebrengt in het gezin, het moment dat haar vader in het ziekenhuis opgenomen wordt, de geestelijke gezondheid van de oma en tante en hoe die in beeld gebracht wordt, de zwangerschap van Frida in het laatste hoofdstuk...

Kleptomanie

De kleptomanie van Frida en haar vader:

- Waarom doen ze het?
- Waar zit het verschil in motief? Wat zegt het over haar vader?

Kunsten

Literatuur, taal, schrijven en hun functie in het boek. Je kan juryleden ook vragen of ze genoemde boeken kennen of er eventueel een stuk uit voorlezen. Er is ook aandacht voor film en schilderkunst.

3

VERDER LEZEN

- Kindertijd / Tove Ditlevsen (Das Mag, 2021) www.boekenzoeker.be/kindertijd
- Zomervacht / Jaap Robben (De Geus, 2019) www.boekenzoeker.be/zomervacht
- Tegenwoordig heet iedereen Sorry / Bart Moeyaert (Querido, 2019) www.boekenzoeker.be/tegenwoordig-heet-iedereen-sorry-0

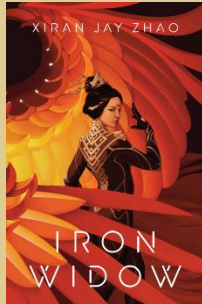
Juryleden kunnen online op de boeken reageren. Zo ontstaat er nog meer interactie in de Leesjury-community! Ga naar www.deleesjury.be, klik op 'Lezen' en dan op de gewenste leeftijdsgroep en het boek in kwestie.

© Iedereen Leest en Ann Busquart, 2025
Vormgeving: Simon Bequoye

Inspiratiefiche

door Ann Busquart

Iron widow

Auteur: Xiran Jay Zhao

Vertaler: Floortje Zwigtmann

Uitgever: Pelckmans

Over de maker

Xiran Jay Zhao is geboren in een kleine stad in China, maar leeft tegenwoordig in Canada. Hen studeerde af in de biochemie, maar omdat hen geen werk vond in die branche, begon hen boeken te schrijven (naar eigen zeggen). Op YouTube en sociale media is Xiran heel actief (@xiranjayzhao), o.a. met lange video's over de Chinese cultuur en geschiedenis. Het verhaal achter de outfit op de auteursfoto: Xiran had met vrienden gewed dat hen een koeienpak zou aantrekken als hun boek gepubliceerd werd.

Bekijk zeker eens de auteurspagina (<https://xiranjayzhao.com/>). Je leert er onder andere hoe je diens naam moet uitspreken.

Korte inhoud

In Huxia ben je een held als je de bestuurder bent van een machtige Chrysalis: een gigantische transformerende robot die de strijd aangaat met buitenaardse wezens voorbij de Grote Muur. Alleen jongens kunnen piloot worden, maar ze worden altijd bijgestaan door een vrouwelijke copiloot. Die gebruiken ze vooral om hun levenskracht qi op te gebruiken. Het is dan ook niet ongebruikelijk dat die concubine-piloten sterven tijdens de strijd, omdat ze leeggezogen worden.

Het overkwam ook de zus van Zetian. Als ze achttien is, biedt ze zichzelf als concubine-piloot aan. Haar doel: de mannelijke piloot vermoorden die verantwoordelijk is voor de dood van haar zus. Als ze als bij wonder haar eerste gevecht overleeft en merkt dat ze veel sterker is dan ze vermoedde, wordt ze ambitieuzer. Als de IJzeren Weduwe wil ze er alles aan doen om te voorkomen dat er nog meer meisjes geofferd worden. Met haar nieuwe partner – Li Shimin – traint ze om een Gelijkwaardig Koppel te worden. Voor haar is dit een eerste opstap naar meer macht. Als blijkt dat Li Shimin ook geen fan is van het huidige bestuur én ze onverwacht hulp krijgt van haar jeugdvriend, zetten ze een plan in gang om de Hunduns te verslaan, de machtigste Chrysalis ooit weer tot leven te wekken én ondertussen ook de macht over te nemen.

Vormgeving

- Aan de binnenkant van de cover staan de twee Chrysalissen die Zetian in het boek bestuurt. Had je daar iets aan? Of laat je liever je eigen verbeelding zijn werk doen?
- Het boek werd oorspronkelijk uitgegeven in een limited edition met sprayed edges. Laat jij je bij de keuze van een boek leiden door de vormgeving of hou je daar geen rekening mee? Zou je je laten verleiden om een boek om die reden te kopen?

Personages

- Veel personages, moeilijke namen
- Had je er moeite mee de personages uit elkaar te houden of waren ze voldoende uitgebouwd om ze goed te herkennen?
- Vond je de Chinese namen hierbij een struikelblok?
- Zetian
- Sommige recensenten verwijten Zetian dat ze wel opkwam voor onschuldige vrouwen, maar dat ze het zelf niet zo nauw nam met het vermoorden van mensen en dat ze haar eigen familie de rug toekeert. Hoe sta jij hier tegenover?
- Hoe waren de verhoudingen tussen Zetian en haar familie? (haar familie was heel traditioneel, vond meisjes ondergeschikt aan jongens, haar moeder en oma hadden zich hun hele leven geschikt in het dienen van hun echtgenoten en zonen. In het gezin wordt dan ook weinig affectie getoond naar Zetian toe. Haar moeder zoekt af en toe wel toenadering, maar die wijst Zetian af. Je kan moeilijk spreken van een warm gezin, maar je kan je wel afvragen of dat cultureel ingebakken zit of iets specifiek voor dit gezin is. Zie hiervoor ook het fragment op pagina 307.)
- Polyamorie
- De relatie van Zetian, Yizhi en Li Shimin is allesbehalve traditioneel te noemen. Had je die polyamorie voelen aankomen? (vooral Yizhi was er meteen heel open over. De vonk tussen de verschillende personages was wel voelbaar. Het idee had vooral bij Li Shimin wat moeite om in te dalen.)
- Vind je dat de auteur dit thema goed uitgewerkt heeft? (Het thema wordt langzaam opgebouwd. Er zijn verschillende dialogen die het gegeven bespreekbaar maken. De auteur probeert het taboe te doorbreken door er heel gewoon over te doen. – zie hiervoor bv. p.291, 325, 349)

Genre: dystopie en sciencefiction

Wikipedia.org zegt: “Dystopie is een vaak terugkerend onderwerp in fictie. De auteur biedt daarmee een beeld van een tijd zoals die er volgens hem of haar uit zou zien onder bepaalde omstandigheden of (politieke) regimes en/of probeert mensen te

waarschuwen tegen het door hem geschetste beeld. Enkele populaire dystopische onderwerpen zijn:

- een maatschappij onder een totalitaire staat, waarbij geen individuele vrijheid of persoonlijke levenssfeer wordt toegestaan
- een samenleving die beheerst wordt door robots of computers
- verhalen over de ondergang van wereldse koninkrijken
- een maatschappij waarin alles en iedereen identiek is en waar kunstuitingen en emoties verboden zijn
- een maatschappij waar mensen slechts dienen als voedsel of als orgaandonoren
- een wereld waar de mensheid (bijna) is uitgestorven na een kernoorlog, ziekte of andere ramp (zie ook: Apocalyptische en post-apocalyptische fictie)”
- Kan je uit het verhaal voorbeelden halen van onderwerpen die hier van toepassing zijn? (totalitair regime, de samenleving wordt niet beheerst door robots, maar ze spelen er wel een belangrijke rol in, Huaxia, een futuristische versie van verscheidene oude Chinese beschavingen, dreigt ten onder te gaan aan de Hunduns, ook over het uitsterven van de mensheid valt wel iets te zeggen.)
- Een dystopie vermengt soms fantasy-elementen met sciencefiction. Welk genre primeert in dit boek? (sciencefiction)
- Kan je hier voorbeelden van geven? (hoewel er geen jaartal genoemd wordt, kan je er wel van uitgaan dat het boek zich in de toekomst afspeelt, de robots, de hovercrafts, A.I., de manier waarop het pilotsysteem gemanipuleerd wordt (p.340))

Einde

Het boek eindigt met een gigantische cliffhanger.

- Hoe denk jij dat het verdergaat?

(Ter info: het tweede deel van de serie is ondertussen ook verschenen onder de titel “Heavenly Tyrant”.)

Sfeerschepping

Het is duidelijk dat de auteur inspiratie gehaald heeft uit de Chinese cultuur en geschiedenis.

- Kan je hier voorbeelden van geven? (de namen, de Chinese Muur, de minderwaardigheid van meisjes, het inbinden van de voeten, de verschillende bevolkingsgroepen, de verwijzing naar draken want daar doen de robots ook wel een beetje aan denken ...)
- Vind je dit een originele / vernieuwende invalshoek? Maakt het jou nieuwsgierig naar meer Chinese boeken? Heb je dingen opgezocht?

Feminisme

- Zetian is zonder twijfel een grote feminist. Hoe staat de maatschappij waarin zij leeft tegenover meisjes? (p.17: meisjes mogen geen tablet bezitten, mogen er zelfs nauwelijks gebruik van maken / p.35: “Meisjes dienen de illusie van hun verfijnde schoonheid in stand te houden ... / meisjes zijn minderwaardige piloten, dienen alleen maar om de qi van de jongens te versterken / p.278: “De wereld zou niet kunnen draaien zonder vrouwen. Wie zou onze kinderen baren? Wie zou onze maaltijden koken, onze kleren naaien [...] Niemand haat alle vrouwen. Ze haten alleen de vrouwen die niet willen gehoorzamen ...”
- Denk je dat er vandaag nog culturen zijn waarin zo over vrouwen gedacht wordt? (zie bijlage 1 voor een overzicht dat ChatGPT maakte)

“Kan ik mezelf een sterke vrouw noemen als ik afhankelijk ben van twee jongens?”
(p.266)

- Hoe denken jullie daarover?
- De minderwaardigheid van meisjes in Huxian is een diep ingebakken cultureel element. Denk je dat dit gemakkelijk op te lossen is? Stel dat jij keizer werd, waarmee zou je beginnen?

Wraak /vs/ gerechtigheid

Zetian biedt zich als copiloot aan om wraak te kunnen nemen voor de dood van haar zus.

- Vond je dit een geloofwaardig motief? (in het boek komt niet echt tot uiting dat ze een sterke band had met haar zus)
- Zetian gaat heel ver om wraak te nemen. Ze schrikt er niet voor terug om mensen zonder veel nadenken te doden. Hoe sta jij hier tegenover? Is alles geoorloofd om wraak te nemen? Verdienen de ‘slachtoffers’ van Zetian het om gedood te worden?

Xiran Jay Zhao en de Chinese cultuur

Op YouTube en sociale media is Xiran Jay Zhao te vinden met lange video's over de Chinese geschiedenis en cultuur. In een van de filmpjes wordt bijvoorbeeld de animatiefilm Mulan onder de loep genomen. Wat is correct en wat is ontsproten uit het Amerikaanse Disney-brein? Dit en andere kritische filmpjes kan je terugvinden als je zoekt naar @xiranjayzhao. Het kan interessant zijn om samen met de juryleden een (deel van) een filmpje te bekijken en te bespreken.

Interessante voorbeelden:

- www.youtube.com/shorts/5Bkm1EjETLg (waarom “Iron Widow” volgens de auteur geen feministisch boek is)

- www.youtube.com/shorts/Gfk1FShRK1s (over de uitspraak van Chinese namen in de reeks)
- www.youtube.com/watch?v=N3QKq24e0HM (alles wat niet klopt in “Mulan”)

Creatieve opdracht: sprayed edges of painted edges

MATERIAAL

- Instructies (zie bijlage 2)
- Boek (hardcover werkt het makkelijkst, maar paperback kan ook)
- Verf: acrylverf (voor schilderen) of spuitverf op waterbasis (voor een egale laag)
- Kwast of spons (als je niet met spuitverf werkt)
- Schilderstape (painter's tape, verwijderbaar)
- Plastic folie of krantenpapier (voor bescherming van de tafel)
- Hard papier of dik inpakpapier (voor extra bescherming van je boek)
- Klemmen of elastieken (om het boek stevig dicht te houden)
- Eventueel: sjablonen, stempels, of aquarelverf voor patronen
- Handschoenen (optioneel, maar handig tegen verf aan je handen)
- Eventueel een mondmasker (voor als je spuitverf gebruikt)

Je brengt juryleden best op voorhand van deze activiteit op de hoogte. Op die manier kunnen ze eventueel een eigen boek meebrengen dat ze graag willen versieren. Geef duidelijk aan dat dit geen nieuw boek hoeft te zijn. Soms is het beter eerst eens te oefenen op een oud exemplaar. Vraag eventueel in de bib of je hiervoor afgevoerde exemplaren mag gebruiken.

Deze activiteit neemt al snel minimum een uur in beslag (zonder het drogen achteraf). Trek er dus voldoende tijd voor uit.

Heb je weinig plaats, niet de mogelijkheid om naar buiten te gaan of wil je op safe spelen, dan is de versie met verf de veiligste optie. Wil je toch liever met spuitverf aan de slag, zorg er dan voor dat je dit ofwel buiten kan doen, ofwel in een goed verlucht lokaal.

Op het internet zijn verschillende tutorials te vinden, wel in het Engels. De een al uitgebreider dan de ander. Je kan ze als inspiratie aan de juryleden laten zien of je kan meteen aan de slag gaan.

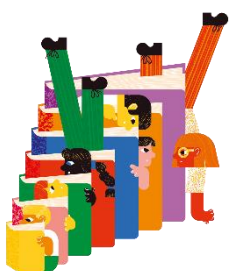
Enkele voorbeelden:

- www.missknown.com/sprayed-edges-diy/
- www.youtube.com/watch?v=L4rbOu9e5D8 (het cricut-gedeelte kan je gerust overslaan)
- www.youtube.com/watch?v=R6ReW4Cjv4I

3

VERDER LEZEN

- In steen gebrand (The Fourth Wing) / Rebecca Yarros (Z&K, 2023)
(Bevat heel expliciete seksscènes, maar sluit qua inhoud heel goed aan bij dit boek. Voor rijpere lezers.)
- Jinxed / Amy McCulloch (HarperCollins, 2019) www.boekenzoeker.be/jinxed
- Echo / Matt Haig (Moon, 2022) www.boekenzoeker.be/echo
- Stripreeks Conquests / Nicolas Jarry (Silvester) www.boekenzoeker.be/decornum
- Bloed en beenderen / Tomi Adeyemi (HarperCollins, 2018) www.boekenzoeker.be/bloed-en-beenderen
- In het vervloekte hart / Rima Orié (Moon, 2022) www.boekenzoeker.be/het-vervloekte-hart

Juryleden kunnen online op de boeken reageren. Zo ontstaat er nog meer interactie in de Leesjury-community! Ga naar www.deleesjury.be, klik op 'Lezen' en dan op de gewenste leeftijdsgroep en het boek in kwestie.

© Iedereen Leest en Ann Busquart, 2025
Vormgeving: Simon Bequoye

BIJLAGE 1

Genderongelijkheid

(samengesteld door ChatGPT, achteraf gecontroleerd)

Hier is een overzichtelijke tabel met voorbeelden van genderongelijkheid per land, inclusief of het om **wettelijke** of **culturele** ongelijkheid gaat:

Land / Regio	Voorbeeld van ongelijkheid	Type (wettelijk / cultureel)
Saoedi-Arabië	Tot 2018 mochten vrouwen geen rijbewijs halen; nog steeds beperkingen m.b.t. mannelijke voogdij voor sommige zaken	Wettelijk
Iran	Verplichte hoofddoek in het openbaar; toestemming van mannelijke voogd nodig voor sommige reizen	Wettelijk
Jemen	Vrouwen erven minder dan mannen en hebben minder rechten bij scheiding	Wettelijk
Afghanistan (onder Taliban)	Verbod voor meisjes op onderwijs na de basisschool; verbod voor vrouwen om in veel sectoren te werken	Wettelijk
India	Culturele voorkeur voor zonen leidt tot sekseselectieve abortus en minder toegang voor meisjes tot onderwijs	Cultureel
Japan	Grote loonkloof en sociale druk op vrouwen om te stoppen met werken na geboorte van kinderen	Cultureel
Somalië	Vrouwelijke genitale verminking (VGV) nog wijdverbreid in sommige regio's	Cultureel
DR Congo	In sommige gebieden mogen vrouwen geen land bezitten of contracten tekenen zonder toestemming van een man	Wettelijk + cultureel
Zwitserland (historisch)	In kanton Appenzell Innerrhoden pas in 1990 stemrecht voor vrouwen bij lokale verkiezingen	Wettelijk (afgeschaft)
Verenigde Staten	Genderloonkloof; in sommige staten zware beperkingen op abortusrechten	Wettelijk + cultureel
Mexico	Hoog percentage femicides met vaak straffeloosheid voor daders	Cultureel + falende wetshandhaving

BIJLAGE 2

Je boek versieren met spayed of painted edges

Benodigheden

- **Boek** (hardcover werkt het makkelijkst, maar paperback kan ook)
 - **Verf**
 - Acrylverf (voor schilderen) of
 - Spuitverf op waterbasis (voor een egale laag)
 - **Kwast** of spons (als je niet met spuitverf werkt)
 - **Schilderstape** (painter's tape, verwijderbaar)
 - **Plastic folie** of krantenpapier (voor bescherming van de tafel)
 - **Hard papier of oud inpakpapier** (voor extra bescherming van je boek)
 - **Klemmen** of elastieken (om het boek stevig dicht te houden)
 - **Eventueel:** sjablonen, stempels, of aquarelverf voor patronen
 - **Handschoenen** (optioneel, maar handig tegen verf aan je handen)
 - **Eventueel een mondmasker**
-

Handleiding – stap voor stap

1. Voorbereiding

1. Leg je werkplek af met krantenpapier of plastic folie.
 2. Pak je boek in met papier en schilderstape om ervoor te zorgen dat de verf je cover en schutbladen niet bereikt.
 3. Zorg dat de pagina's strak tegen elkaar zitten:
 - Klem het boek vast met klemmen **of** gebruik meerdere stevige elastieken.
 - Voor extra stevigheid bevestig je best twee houten plankjes rond je boek. Zo voorkom je dat de klemmen een afdruk achterlaten op je boek.
-

2. Basislaag aanbrengen

Optie A – met kwast of spons

1. Breng een dunne, gelijkmatige laag acrylverf aan op de zijkanten van de pagina's.
2. Werk in één richting om strepen te vermijden.
3. Laat de eerste laag volledig drogen (ongeveer 30–60 minuten).
4. Breng eventueel een tweede laag aan voor betere dekking.

Optie B – met spuitverf

1. Houd de spuitbus op ± 20 cm afstand.
 2. Spuit in dunne lagen, liever 2–3 keer licht dan één keer dik (voorkomt druipers).
 3. Laat elke laag drogen voordat je een nieuwe aanbrengt.
-

3. Extra decoratie (optioneel)

- Gebruik sjablonen voor patronen (bloemen, sterren, geometrische vormen).
 - Voeg met een dun penseel details toe, zoals kleine illustraties of letters.
 - Voor een speels effect kun je ook *splatteren*: dip een tandenborstel in verdunde verf en spetter voorzichtig.
-

4. Drogen

- Laat het boek minstens **4–6 uur** drogen voordat je het opent.
 - Open het boek daarna langzaam en voorzichtig; soms plakken pagina's licht aan elkaar.
→ Tip: ga zachtjes met je duim langs de rand om ze los te maken.
-

5. Afwerking

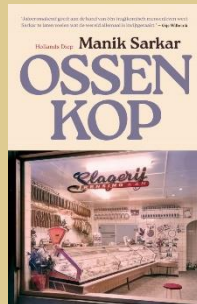
- Verwijder de schilderstape pas als de verf helemaal droog is.
 - Wil je de rand extra beschermen? Breng dan een dun laagje transparante vernis aan.
-

 Tip: Begin met een oud of goedkoop boek om te oefenen, zo kan je zonder stress experimenteren met kleur en techniek.

Inspiratiefiche

door Birgit Reynders

Ossenkop

Auteur: Manik Sarkar

Uitgever: Hollands Diep

Over de maker

Manik Sarkar is geboren in 1973 te Groningen, 1973). Hij is literair vertaler en schrijver. Hij vertaalde onder meer werk van Philippe Claudel. Nu is hij docent op de Vertalersvakschool. 'Ossenkop' is zijn romandebuut.

Lees meer: <https://www.manik.nl/>

Korte inhoud

Rensing groeit op in de slagerij van zijn ouders. Vanaf jonge leeftijd vertoont hij aanleg om het herkennen van kwaliteitsvolle runderen. Hij gaat naar de slagersschool om nadien mee in de slagerij te werken. Hij heeft geen plezier aan het doden van de dieren, maar ziet het als een noodzakelijk kwaad om de perfectie te bereiken. Hij ziet het belang van de winkel niet volledig in, hij is geobsedeerd door het perfect snijden en uitbenen van de dieren.

Rensing senior zorgt voor een winkeljuffrouw, een stille meid van 18 jaar. Ze is de dochter van een slagerij van een nabijgelegen dorp en weet hoe een winkel werkt. In het begin gaat de relatie stroef, maar meer en meer groeien Rensing en Jacomine naar elkaar toe. Jacomine vindt Rensing niet knap, maar is onder de indruk van zijn kracht. Van verliefdheid is geen sprake, maar ze delen een gevoel van verbondenheid.

Op zondag is Rensing onrustig, omdat de winkel dan gesloten is. Op één van zijn wandelingen passeert hij schapen. Hij is curieus hoe het zou zijn om een schaap te slachten. Hij steelt een schaap en ontleedt het, maar omdat hij geen zak of doek heeft gooit hij het vlees in de kadaverput van de boer.

Door de komst van een supermarkt is de toekomst van de slagerij onzeker. Rensing senior is hierdoor ongerust, maar Rensing zelf niet. Hij vertrouwt op de kwaliteit van zijn vlees.

Wanneer Rensing senior overlijdt, doet Rensing enkele aanpassingen in de winkel zoals een elektrische kassa en aluminium vleeshaken. Hij blijft te dure runderen kopen en de klandizie begint te minderen. Volgens Rensing ligt dit aan de klanten die goede merchandise niet herkennen. Jacomine schoolt zich bij en regelt alle administratie en contacten met klanten. De winkel ondergaat verschillende aanpassingen met de nodige financiële gevolgen. Rensing luistert niet naar de ideeën van zijn echtgenote. Om het hoofd boven water te houden regelt Jacomine een overeenkomst met het plaatselijke rusthuis. Rensing wil dit niet, maar moet zwichten. Hij heeft het moeilijk dat hij goedkoop, minderwaardig vlees moet aankopen en verkopen. Ze beginnen aan meer en meer rusthuizen te leveren.

Nadat een klant klaagt over het niet voorradig zijn van een bepaald stuk vlees begint Rensing goedkoop vlees aan zijn klanten in de winkel te verkopen en duur vlees aan de rusthuizen te geven. Hij vertelt dit echter niet en de klanten denken dat ze hoogwaardig vlees kopen. Hij begint te experimenteren met ontdood vlees, botresten, stukken vlees klemmen en vezels uitrekken...

Tot grote ergernis van Jacomine blijft Jans, een vroegere klasgenoot van Rensing, aangereden dieren aandragen. Rensing blijft de dieren verwerken voor Jans. Nadat ze een kat heeft gebracht onderzoekt hij het beest. Hij zegt Jans dat het niet eetbaar is, maar ze heeft niets anders. Hij geeft haar in ruil kip en verwerkt de kat om te verkopen in zijn winkel.

Als een van de eersten herkent Rensing de ziekte van Creutzfeld-Jakob bij runderen. Hij slaat een voorraad runderen op in zijn koelcel. Wanneer anderen geen veilig vlees meer kunnen verkopen heeft hij een gezonde voorraad. Aan het begin van het nieuwe millennium ligt de vitrine vol met aangepaste waren zoals worstenbroodjes en kant-en-klare lasagne. Zelfs vleesvervangers vinden hun weg tot in de vitrine. Vlees bestelt Rensing bij de groothandel. Af en toe zit er een goed rund tussen. Dan leeft Rensing zich uit.

Niet lang na het overlijden van Jans sluit Rensing de winkel. Hij verkoopt alles en wat er nog overblijft gooit hij weg, zelfs zijn wijnrode boek. Rensing gaat naar het slachthuis. Hij kleedt zich uit en gaat aan een haak hangen om verwerkt te worden in het vlees.

1

HET VERHAAL

Cover

- Wat vind je van de cover? Aantrekkelijk / oubollig / passend bij het verhaal / herkenbaar
- Misschien ken je een slagerij die er nog net zo uitziet? De cover verwijst naar de authentieke slagerij van het verhaal)

Het boek verwijst regelmatig naar “Handboek voor de slager” (J.W. Baretta, 1955). Dit boek heeft een dieprode omslag:

www.dbnl.org/tekst/bare028hand01_01/downloads.php. Rensing krijgt dit boek van zijn vader als afstudeercadeau.

- Stel dat het boek ‘Ossenkop’ een cover had zoals ‘Handboek voor de slager’, zou je dit aantrekkelijker/ saaier/ passender... vinden?

Personages

De personages zijn niet diep uitgewerkt. Ze flirten met stereotypes en clichés.

- Wat vind je van de personages? Zijn ze diep of oppervlakkig uitgewerkt? (eerder oppervlakkig)

- Vond je de beperkte uitwerking van de personages een gemis in het verhaal? Of maakte dit het verhaal net sterker?
- Hoe beschouw je de verhouding tussen de fysieke omschrijvingen en de innerlijke kenmerken van de personages? (De fysieke omschrijvingen zijn sterker dan de innerlijke kenmerken van de personages. Ook bij de dieren is er een beeldende beschrijving. Is dit een bewuste keuze van de auteur? Draagt het bij tot het algemene gevoel van de roman?)
- Er is veel stilte in het boek. De communicatie tussen de personages is beperkt. Hoe zou het verhaal kunnen lopen als er een gezondere communicatie was tussen bijvoorbeeld Rensing en zijn ouders? En met Jacomine?

Rensing:

- In het boek wordt nooit zijn voornaam genoemd.
- Welk gevoel geeft het je dat het hoofdpersonage nooit met een voornaam wordt aangesproken? (Zonder voornaam blijft het hoofdpersonage vrij anoniem, het versterkt het leven en falen van het personage waar het verhaal over gaat)
- Natuurlijke aanleg voor het herkennen van kwaliteitsvolle runderen.
- Beste leerling ooit van de Leeuwarder Slagersvakschool
- Stille jongen met Gronings accent
- Fysieke omschrijvingen: zware man, fors, hoog, rechthoekig, met een breed gezicht, Lichtgrijze ogen, brede platte neus, wijde neusgaten, grauwe wangen, vlassige lokken.

Jacomine:

- Is een stille, meid van 18 jaar (wanneer ze pas in de winkel komt helpen als winkeljuffrouw) met halflang haar en een breed gezicht.
- Ze is de dochter van een slagerij van een nabijgelegen dorp
- Ze ontpopt zich tot een echte zakenvrouw.
- Ze verlaat Rensing na de zoveelste discussie en gaat in de stad wonen en werken als officemanager

Jans Boerema:

- Woont na de dood van haar moeder alleen.
- Ze is onverzorgd.
- In de lagere school zit ze in de klas van Rensing.
- Komt naar de slagerij met aangereden dieren zoals bv een haas of een konijn.

Rensing senior:

- Heeft Handelschool gedaan, de vakschool bestond nog niet toen hij naar school ging.
- Heeft de thuislagerij van zijn vader omgebouwd tot een echte winkel.
- Ziet dat zijn zoon aanleg heeft voor het vak, maar weinig aandacht heeft voor de klanten

Moeder Rensing:

- is opgegroeid in Siddeburen, in een bakkerij.

- Ze is het slagersbedrijf beu en is blij wanneer Rensing junior mee in de beenhouwerij kan staan na zijn opleiding.
- Na het overlijden van Rensing senior gaat ze meer en meer naar haar familie. Uiteindelijk blijft ze permanent bij haar zus wonen.

Stijl

“Daar stond ze, van hem weggedraaid. Al van tien meter afstand wist hij hoe haar huid zou aanvoelen, hoe zijn handen over haar rug zouden glijden, hoe de wervels als een kralenketting op de kam van haar rug zouden liggen. Ze was een en al vlees: gezond en stevig, dikke billen, lange lendenen.” (p.67)

- Stel dat je het boek nog niet hebt gelezen en je leest deze zin. Wie beschrijft de persoon die kijkt? Welk gevoel krijg je? (verliefde persoon die kijkt naar een andere persoon, of misschien iets meer sinister omdat de persoon van op een afstand kijkt)

Wanneer we deze passage verder lezen komen we pas te weten dat Rensing een koe beschrijft. “Zij was het; hij wist het zeker. In gedachten bewoog hij het buigzame staal al om de kom van haar achterpoot, ...” (p.67)

- Hoe voelde dit voor je? Voelde je liefde, respect? Voelde je iets anders?
- Vervang het woord ‘achterpoot’ door bijvoorbeeld ‘voet’. Krijgt de tekst dan een andere betekenis voor je? (stalker, seriemoordenaar, ...)

Schrijfo opdracht

MATERIAAL

- Papier
- Schrijfgerei

Probeer op dezelfde manier te schrijven over een dier, groente, bloem, insect of iets anders waar je enorme bewondering voor voelt.

- Het boek is niet dik, maar heeft veel inhoud. Hou je van deze bondige, onopgesmukte stijl? Waar elk woord gewikt en gewogen wordt voor het door de auteur neergeschreven wordt? “Schrijven is schrappen” is een bekend advies dat wordt gegeven aan schrijvers om hun tekst beter te maken: www.creatiefschrijven.net/schrijven-is-schrappen
- Neem de tekst die je geschreven hebt. Kan je hier nog in schrappen?

Titel

“..., zijn ossenborst, haar lenden, ...” (p. 74)

“..., over die verdwaalde os waarmee ze getrouwd was, ...” (p.154)

- Waar verwijst de titel volgens jou naar?
- In de intro lezen we ‘voor de ossenkoppen’. Wat wil de auteur hier mee zeggen? (Boek over dieren/ slagers. Als we de oude schrijfwijze ‘ossekop’ opzoeken krijg je als mogelijke

verklaring 'Stuurs mens'. Ossekop – de betekenis volgens Groot woordenboek der Nederlandse taal)

→ Als je deze betekenis kent, bekijk je de aanspreking / titel dan anders? Is Rensing een stuur mens?

Tijd

- In welke tijdsperiode speelt het verhaal af? Waar kan je dit van afleiden?
- (Het boek "Handboek voor de slager" is oorspronkelijk van 1955.
 - Opkomst van supermarkten is een belangrijke gebeurtenis.
 - Foto op de cover voelt retro aan.
 - Hoewel er niet echt een periode wordt aangegeven in het verhaal kunnen we aannemen dat het verhaal start +- jaren 60.
 - Op de website van de uitgeverij staat "Wanneer Rensing in 1975 van de Slagersvakschool komt ..." <https://www.hollandsdiep.nl/boek/2958/manik-sarkar-ossenkop.html>)

Einde

→ Wat dreef Rensing tot zijn wanhoopsdaad?

Eenzaamheid:

"Hij denkt aan de vrouw die bij hem wegging. Het kind dat hij nooit heeft gewild. Had een kind hem kunnen redden, had Jacomine hem kunnen redden als ze niet was weggegaan? Echte eenzaamheid komt van binnen en er is niks, niks, niks wat daar iets aan kan doen, ..." (p.168)

Perfectionisme:

"... de jongen zo opging in de bewerking van een bijzonder mooie varkensachtervoet dat hij alles om zich heen vergat." (p.41)

"Het beste vlees verkocht hij al. Alleen waren de mensen te dom om dat te zien".

→ Wat vind je van het einde?

→ Ben je het eens / oneens met de volgende uitspraak van een recensie?

"Het enige bezwaar tegen *Ossenkop* is het slothoofdstuk, dat een ongeloofwaardige climax biedt die de roman volgens mij helemaal niet nodig heeft."

www.tzum.info/2025/05/recensie-manik-sarkar-ossenkop/

→ Of sluit je meer aan bij de uitspraak van deze recensie?

"En de finale is uitgeroepen mooi, met een slot dat zowel verrassend als dramatisch is."

www.de-lage-landen.com/article/ossenkop-van-manik-sarkar-de-eenzaamheid-van-de-idealistische-dorpsslager/

2

VERWERKING

- Wat zijn jullie eetgewoonten? Eten jullie vlees?
Indien niet: wat vind je er van dat andere mensen vlees eten?
Indien wel: koop je (of je ouders) dit bij een lokale slager of bij de supermarkt? (Hou de discussie respectvol voor iedereen zijn keuzes.)
- Kan je je inleven in de trots die Rensing voor zijn vak voelt?
- Ondanks dat Rensing dieren slacht om op te eten heeft hij heel veel respect voor de dieren. Herinner je je passages waar Rensing zijn respect voor dieren doorschijnt?

Het voorval met het vogeltje in de klas:

Rensing vindt dat de leraar het verkeerd heeft aangepakt waardoor het dier pijn heeft gevoeld. Hij vertelt aan zijn klasgenoten hoe het wel moet. Hierdoor krijgt hij de naam 'dierenbeul' en wordt uitgemaakt voor moordenaar, zoals zijn vader.

- “Dierenvrienden waren het. Ze hielden van alles wat leefde, behalve van de kippen waar ze de botten van afkloven, de varkens die hun moeders voor ze roosterde, de pissebedden die ze vertraptten, de vliegen die ze de vleugels uittrokken en vervolgens aan hun lot overlieten, ...” (p.33)
- “Niemand begreep de dieren beter dan hij, vooral de koe, de onbetwiste koningin van het dierenrijk.” (p.127)
- “Hij was slager, geen doodgraver, geen dikke blauwe bromvlieg die loert op rotting en verderf.” (p.127)

3

VERDER LEZEN

- Een slagerszoon met een brilletje / Tom Lanoye (Prometheus, 1985)

Verder kijken:

- Van vlees en bloed / Tom Van Dyck en Michiel Devlieger (Woestijnvis en VRT, 2009)

Juryleden kunnen online op de boeken reageren. Zo ontstaat er nog meer interactie in de Leesjury-community! Ga naar www.deleesjury.be, klik op 'Lezen' en dan op de gewenste leeftijdsgroep en het boek in kwestie.

© Iedereen Leest en Birgit Reynders, 2025
Vormgeving: Simon Bequoye

Inspiratiefiche

door Birgit Reynders

Tosca

Auteur: Maud Vanhauwaert

Uitgever: Das Mag

Over de maker

Maud Vanhauwaert (°15/01/1984) is schrijver, dichter, performer, docent... Ze heeft een masterdiploma Taal- en Letterkunde en een masterdiploma Woordkunst. In 2011 maakte ze haar poëziedebuut met 'Ik ben mogelijk'. Zowel voor haar poëzie, proza en performances heeft ze prestigieuze prijzen gewonnen. In 2018-19 was ze stadsdichter van Antwerpen.

Meer lezen: www.maudvanhauwaert.be/ en www.stadsdichters.be/nl/artists/maud-vanhauwaert

Korte inhoud

Het boek is opgesteld als één lange brief van May aan haar uitgever Daniël. May vertelt het verhaal van Aline. Hoe ze elkaar ontmoet hebben, wat ze voor elkaar betekenden en welke invloed de relatie had op haar leven.

1

HET VERHAAL

May is een vertaalster van Russische literatuur. Na een lezing krijgt ze een bericht van een luisteraar. Het bericht komt van Aline, een jong meisje dat levensmoe is. May zoekt contact en na enkele aarzelende online gesprekken ontmoeten ze elkaar. Aline spreekt weinig tot niet. May is bezorgd om Aline en wil haar helpen. Het duurt even voor Aline haar vertrouwt en stukje bij beetje vertelt ze over haar leven en kwellingen. Aline heeft regelmatig paniekaanvallen. Haar één jaar jongere broertje Victor is overleden toen hij 11 jaar was. Hij had een fietsaccident terwijl Aline op hem moest letten. Het ongeval drukt op de relatie van haar ouders. Uiteindelijk verhuist haar stiefvader en krijgt hij een nieuwe relatie.

Wanneer Aline wordt aangerand, belt ze May. May brengt haar, tegen de wil van Aline in, naar het ziekenhuis. Aline maakt een papier waar 'kidnapping' opstaat en duwt dit tegen de raam van de auto. Daarna verdwijnt ze. May doet aangifte bij de politie, maar dit wordt niet in dank aangenomen.

Wanneer May zwanger is, redt ze Aline van de verdrinkingsdood. Niet lang daarna heeft ze een miskraam. Nadien heeft May geen contact meer met Aline. Haar echtgenote verlaat haar. Ze is alleen ...

Cover

De cover is wit met de titel in reliëf gedrukt. Enkel de O en de C zijn zwart. Ook de zin achteraan is in reliëf gedrukt.

- Wat vind je van de cover? (mooi; het reliëf is leuk; een meerwaarde; minimalistisch)
- Wat vind je van het gebruikte lettertype voor de titel? Zie je er iets speciaals in? (De O en C zijn zwarte haakjes. Ze verwijzen naar de geschreven communicatie van Aline, die telkens tussen haakjes staat.)
- De zin op de achterflap is 'Zij is een gesloten boek; beter dan ik kan niemand haar lezen.' Waar verwijst deze zin naar? (Naar Aline die een gesloten boek is en May die haar letterlijk en figuurlijk leest? Of is het eerder May die een gesloten boek is?)

Opmerking: Er bestaat een speciale uitgave van het boek waar er je als lezer zelf pagina's moet losmaken. Hierdoor wordt het gevoel van een gesloten boek nog sterker:

<https://dasmag.nl/product/tosca-luxe-editie/>

"Vaak heb ik gedacht: zij is een gesloten boek; beter dan ik kan niemand haar lezen,' schrijft May over Aline in Tosca. De speciale editie sluit hierop aan: het is een – letterlijk – gesloten boek, een paperback met Japanse binding waarbij je de pagina's zelf moet openscheuren met een bijkomend kaartje, waardoor het verhaal zich op een unieke wijze ontvouwt.'

Personages

May Solovjov:

- Vertaalster van Russische literatuur
- Docent vertaler
- 42 jaar
- Vader verbannen uit Rusland nadat de KGB ontdekte dat hij de spil vormde van samizdat-publicaties. Nadat hij zijn echtgenote leert kennen verhuist hij van Parijs naar België. Na de geboorte van May moet hij Nederlands leren van zijn echtgenote.
- Gehuwd met Lou

Lou:

- Heeft een grote kinderwens, maar het lukt niet om zwanger te worden. Uiteindelijk wil May draagmoeder worden. May wordt direct zwanger.

Aline Verstraeten:

- Draagt een oranje muts
- Spreekt amper, schrijft liever om te communiceren
- Anagram voor Alien
- Heeft regelmatig paniekaanvallen
- Wil niet eten in het bijzijn van anderen en beschrijft eten als voer en vocht
- Bende van Wijlen valt haar lastig

Schrijfp opdracht

MATERIAAL

- Papier
- Schrijfgerief
- Timer
- Kaartjes met vragen
- Afgedrukte vragen (zie bijlage 1)

“Is het goed als jij schrijft en ik gewoon mondeling antwoord? Ik schrijf niet zo vlot als jij.” (p.23)

- Schrijf je antwoorden op i.p.v. ze uit te spreken. Probeer zoals Aline te schrijven, in volzinnen. Stel eenvoudige vragen aan de persoon links van je. Het antwoord moet geschreven worden. Ga zo alle deelnemers af.

Bijlage 1: vragen om af te drukken en te gebruiken bij deze oefening. De vragen zijn gespreksstarters. Als het eerste antwoord kort is kunnen er extra vragen gesteld worden zoals bv. ‘Waarom?’

- Beperk de tijd per persoon tot 5 minuten.
- Bespreek de ervaringen als iedereen aan de beurt is geweest.

→ Is het makkelijk/moeilijk om schriftelijk te communiceren? (wachten op antwoord, leesbaar schrijven, bijvragen stellen, is het antwoord anders dan wanneer het gezegd kan worden? Korter of net langer ...)

Vertelperspectief en structuur

Vertelperspectief: Ik-personage.

May schrijft een brief aan haar uitgever Daniël. Deze is doorspekt met teksten geschreven door Aline en gevoerde gesprekken met o.a. Lou.

→ Heb je al eens eerder een brievenroman gelezen? Wat vind je van dit genre?

- De auteur heeft er voor gekozen om maar 1 persoon aan het woord te laten. Hoe zou het boek zijn als er sprake was van een correspondentie tussen verschillende personages? Hoe zou dat de relatie tussen May en Aline veranderen?

Vorm: het verhaal, de brief, wordt regelmatig onderbroken door gedichten. De roman is geschreven in een experimentele hybride vorm, met veel gevoel voor ritme.

- Vind je de gedichten een meerwaarde voor het verhaal? Maken ze voor jou deel uit van het verhaal? Maakt dat uit of kan je het loslaten tijdens het lezen?
(De gedichten hebben geen paginanummers gekregen. Ze zijn precies gewoon tussen het script van het boek gestoken. / Inhoudelijk sluiten ze aan bij een gevoel of thema dat net daarvoor of daarna geschreven staat: verdriet, liefde, miscommunicatie... Vorm en inhoud versterken elkaar. Taal en communicatie zijn het hoofdthema van het boek, dus de gedichten voegen een extra laag toe.)
- Wie heeft de gedichten volgens jou geschreven?
(Er staan geen auteursnamen bij de gedichten. Zijn ze geschreven door May? Door de (fictieve) dichteres Vanja Lavrova? Het eerste gedicht tussen p. 3 en 4 is van Vladimir Vysotski, dit kunnen we lezen op p.8 "... een gedicht van Vladimir Vysotski murmelde, 'het wit dat grenzeloos maakt', ..."

In de noot achteraan het boek lezen we "In sommige gedichten zitten echo's van bestaande gedichten." Of zijn de gedichten van Maud Vanhauwaert aangezien ze ook dichter is?

- Stel je voor dat de gedichten tekeningen zijn zoals b.v. het portret van May getekend door Aline. Zou het verhaal een ander gevoel geven als de gedichten vervangen worden door illustraties?

Beeldende vertaling

MATERIAAL

- Tekenpapier (zwart of wit)
- Potloden (zwart of wit)

Kies een gedicht uit het boek en vertaal dit naar een illustratie. Experimenteer erop los.

Tijd

Het verhaal blikt terug op het laatste jaar van het leven van May. Op enkele vragen naar de lezer (Daniël) toe blijft het verhaal chronologisch.

Einde

Op het einde is May alleen. Lou verlaat haar. Aline wil niet meer met haar converseren na het lezen van de brief die May naar Daniël heeft geschreven. Ze voelt zich verraden. Ze herkent zich niet in wat May schrijft. Bv betwist ze dat ze een oranje muts draagt. May heeft een miskraam. Vermoedelijk een gevolg van de reddingsactie van Aline.

- Wat voel je bij het einde? Heb je medelijden met May? Denk je dat May Aline heeft gebruikt of zelfs verzonnen heeft? Vind je Aline een parasiet? Begrijp je de beslissing van Lou om May te verlaten?

“Eerlijk gezegd, ik vind het toch allemaal een beetje ongeloofwaardig. ... Sommige mensen zijn parasieten, ze nestelen zich in je en slurpen je leeg.” (Franke Frauke) (p.131)

“Sinds wanneer is mijn muts oranje? Sinds wanneer heb ik een moedervlek in de vorm van Tasmanië? Ik vraag me af waarom u van alles verzint. Wij zijn bijvoorbeeld toch nooit naar Parijs geweest?” (p.237)

“Ik heb het gevoel dat Aline mij parasiteerde omdat ze mij vastklampte en mij met haar doodsverlangen soms leek te wurgen. Zij vindt wellicht dat ik haar parasiteerde omdat ik mij met haar verhaal volzoo. En misschien vind jij dat ik jou parasiteer door je als kapstok te gebruiken.” (p.242)

Titel

- Naar wat verwijst de titel? (naam ongebooren kind)
- Direct na het colofon staat een Engelse introductie. Heb je de introductie gelezen voor of na het boek te lezen?
voor: Heeft dit je beïnvloed bij het lezen van het verhaal?
na: Zet dit het verhaal in een ander licht voor je?
(De titel verwijst naar Toska, een moeilijk te vertalen Russisch woord. Het geeft een gevoel mee van melancholie, spijt, verdriet, ...)
<https://wordsoftheworlds.substack.com/p/toska-a-russian-word-for-sadness>
- Krijgt de naam ‘Tosca’, die May aan haar ongebooren kind wil geven, een andere betekenis wanneer je de betekenis van Toska kent?

Sfeerschepping

Voor een literaire roman hangt er een uitzonderlijk enge, beklemmende sfeer over het verhaal. De kaft spreekt over een “poëtische thriller”. Deze term was de keuze van de auteur.

“Ik vond het wel spannend om twee termen aan elkaar te verbinden die je niet samen verwacht. Thrillers en dichtbundels zijn boeken die in een apart rekje in de boekhandel staan. Wat gebeurt er als je de tussenschotten weghaalt? Misschien ontstaat er dan wel een kortsluiting die een vonkje geeft in de verbeelding van de lezer!”

(www.antwerpenleest.be/nieuws/ik-zie-elke-tekst-als-een-muzikale-partituur-interview-met-maud-vanhauwaert)

- Hoe creëert de auteur een spannende sfeer? (De onderhuidse spanning zit vooral in de ongezonde relatie tussen May en Aline. Ze spelen een kat-en-muisspel met elkaar. Omdat de verteller onbetrouwbaar is weet je niet wie gelijk heeft.)
- Welk gevoel kreeg je bij het lezen van dit boek?
- Sluit je gevoel aan bij de paniek van Aline? Of eerder de ongerustheid van May? Of meer de afstandelijkheid van Lou? Of ...

Juryleden kunnen online op de boeken reageren. Zo ontstaat er nog meer interactie in de Leesjury-community! Ga naar www.deleesjury.be, klik op ‘Lezen’ en dan op de gewenste leeftijdsgroep en het boek in kwestie.

© Iedereen Leest en Birgit Reynders, 2025
Vormgeving: Simon Bequoye

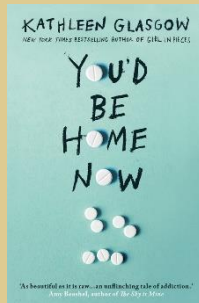
BIJLAGE 1

Wat is je favoriete seizoen? Waarom?	Wat is je favoriete maand van het jaar? Waarom?
Als je een dagje een dier zou kunnen zijn, welk dier zou je dan kiezen?	Wat vind je het allerlekkerst om te eten?
Wat is de vreemdste combinatie van eten die je ooit hebt geprobeerd? Was het lekker of juist niet?	Wat was de laatste grappige video die je hebt gezien?
Wie is je favoriete entertainer (komiek, muzikant, acteur, etc.)?	Wat is je favoriete filmgenre? Wat is je favoriete film in dit genre?
Wat is het beste fastfoodrestaurant? Wat is je favoriete menu?	Wat is je favoriete feestdag? Hoe vier je dit?

Inspiratiefiche

door Ann Busquart

You'd be home now

Auteur: Kathleen Glasgow

Vertaler: Mariella Manfré

Uitgever: Blossom Books

Over de maker

Kathleen Glasgow is een Amerikaanse auteur die internationaal doorbrak met “Girl in pieces”. Ondertussen werden drie boeken van haar vertaald en een vierde verschijnt in het najaar van 2025. Ze debuteerde als dichter. In een interview in Gent vertelde ze waar de drang vandaan kwam om boeken voor jongeren te gaan schrijven. Enerzijds wilde ze haar eigen ervaringen uit haar jeugd op papier zetten en anderzijds vindt ze het ongelooflijk belangrijk dat jongeren zich in boeken kunnen herkennen en dat die zelfs misschien een deur kunnen openen op weg naar hulp.

Korte inhoud

Joey, de broer van Emmy, is verslaafd. Na een dodelijk ongeluk wordt hij opgenomen in een afkickcentrum. Emmy moet zowel fysiek als mentaal van het ongeluk herstellen. Als haar broer terug thuiskomt, is haar moeder extreem streng en voorzichtig. Emmy voelt zich voor haar broer verantwoordelijk en cijfert zichzelf helemaal weg. Op school wordt ze scheef bekeken en thuis voelt ze zich onzichtbaar. Ze heeft iets met een buurjongen, maar die wil niet dat iemand hiervan op de hoogte is.

1

HET VERHAAL

Titel

De titel van het boek werd niet naar het Nederlands vertaald. Dat is een trend die de laatste jaren steeds meer ingang vindt bij boeken voor jongvolwassenen.

- Wat vind je zelf van die keuze? Heeft dat invloed op jouw keuze voor een boek?
(herkenbaar, aantrekkelijk, verwarrend – want je verwacht een Engels boek, commercieel, authentiek ...)
- Welke titel zou jij het boek geven als je die toch naar het Nederlands zou vertalen?

Personages

De twee belangrijkste personages zijn ongetwijfeld **Emory/Emmy** en **Joey**.

- Welk personage heeft jou het meest geraakt? (Joey omdat hij moet afkicken, extreem gevolgd wordt door zijn ouders, op school met de vinger gewezen wordt.../ Emmy omdat haar vrienden haar laten vallen, omdat ze zich verantwoordelijk voelt voor Joey (en door haar ouders ook in die rol geduwd wordt), omdat ze zich onzichtbaar voelt, omdat ze in een ongezonde relatie zit...)
- Welke evolutie maakt Emmy door in het boek? (ze wordt volwassener, ze durft het podium op te gaan, ze laat Gage los, ze maalt niet om haar cijfer voor Engels, ze legt zich erbij neer dat ze Joey misschien niet altijd zal kunnen helpen ...)
- Vind je dat Joey ook een evolutie doormaakt? Licht je antwoord toe. (Hoewel hij hervalt, laat hij zich op het einde wel door Emmy ophalen en stapt hij vrijwillig het afkickcentrum binnen)

De **moeder van de Emmy** houdt er zo haar eigen principes op na.

- Hoe zou je haar typeren? Kan je hier bewijzen voor geven uit de tekst? (workaholic - p.23: ze vindt het niet nodig met Emmy mee te gaan naar de dokter, legt de verantwoordelijkheid voor J. vaak in Emmy's handen/ vindt uiterlijke schijn belangrijk - wil niet dat E. met Liza omgaat, wilde niet inzien wat er met haar zoon aan de hand was (p.13), E. zat in dansteam omdat haar moeder dat wilde (p.29)/ paranoïde (p.40) als het om Joey gaat: verstopt alle pijnstillers, deuren moeten eruit .../ legt de lat hoog voor haar kinderen - cijfers zijn belangrijk, de juiste vrienden, p.153: "mama heeft je geleerd om mensen hun zin te geven")
- Kan je de manier waarop de moeder reageert ook verklaren? (ze is bezorgd om Joey, komt zelf uit een beschermd milieu, ze doet haar best)

Na het ongeluk houdt Emmy nog weinig **vrienden** over op school. Toch zijn er een aantal mensen bij wie ze wel nog terecht kan.

- Wie zijn die vrienden en wat betekenen ze voor Emmy? (Liza = was vroeger haar beste vriendin, neemt geen blad voor de mond, helpt E. uit haar schulp te kruipen/ Jeremy = de broer van Luther, hij zit in hetzelfde schuitje als E, maar zijn broer zit in de gevangenis/ Daniel = is er echt voor haar, zonder bijbedoelingen. Uiteindelijk worden ze een stel.)
- Naast deze vrienden zijn er ook andere mensen op wie Emmy kan rekenen om met de situatie om te gaan. Kan je er een paar noemen? (de dramadocent = Simon Stanley, Shadow = de begeleider van Joey uit het afkickcentrum, Max = een vroegere vriend van Joey, die hem uiteindelijk vindt, oma)

En dan is er nog buurjongen **Gage Galt**.

- Wat vind je van het feit dat Gage zijn relatie met Emmy geheim wil houden?
- Houdt hij volgens jou van haar?
- Op het einde (p.304) stuurt Gage Emmy een brief. Welk gevoel had je daarbij? Voelde je met hem mee? Geloofde je hem? Hoe denk je dat Emmy zich bij die brief voelde?

Stijl

- Vond je dit boek gemakkelijk om te lezen? Liep je ergens tegenaan?
- Zijn je mooie beelden of vergelijkingen opgevallen? (vb. p.31: "Mijn been staat voor alles wat er in die auto is gebeurd en ik zal het altijd met me meeslepen, letterlijk en figuurlijk./ p.96 de vergelijking die Joey maakt over een school als een oceaan ...)

Vertelperspectief en structuur

- Wat vind je van de keuze van de auteur om niet Joey, maar Emmy het verhaal te laten vertellen? (focus ligt niet alleen op verslaafde, maar ook op zijn omgeving; hoewel drugs een belangrijk thema vormen, komen er ook nog andere thema's aan bod)
- Je leest het verhaal door de ogen van een ik-verteller. Welk effect heeft dat op je leeservaring? (je leert het innerlijk van Emmy het best kennen, je weet niets wat zij niet weet – bv. als Joey verdwijnt, je krijgt een bredere kijk op de impact van verslaving op de mensen die dicht bij de verslaafde staan ...)

Einde

- Het boek heeft een open einde. Je weet niet of het goed komt met Joey. Wat vind jij van zo'n einde? Wat had je (eventueel) graag anders gezien? (het einde is realistisch, dat wordt ook letterlijk zo genoemd. Joey is volwassen. Hij mag ervoor kiezen niet geholpen te worden. Toch kiest hij er – voor nu – voor om dat wel te doen. In die zin is het einde voorzichtig hoopvol, maar ook niet eind goed, al goed.)

Sfeerschepping en setting

- Het verhaal speelt zich af in Mill Haven, een kleine Amerikaanse gemeenschap die heel hecht lijkt. Herken je dingen die in jouw omgeving hetzelfde zijn?
- Zijn er anderzijds dingen die jij je niet kan voorstellen waar jij woont? (wat voor het ene jurylid herkenbaar is, zal voor een ander misschien totaal niet herkenbaar zijn, afhankelijk van waar ze wonen. Ik kan me voorstellen dat in een klein dorp geen brug vol daklozen en junks te vinden is en dat er misschien wel nog plaatsen zijn waar sommige families veel aanzien genieten. Sommige dingen doen dan weer heel Amerikaans aan. Dat herkennen juryleden misschien eerder van films.)
- Hoe vond je de manier waarop de omgeving beschreven werd? Kon je het voor je zien?

Verslaving

Op de website van de druglijn (www.druglijn.be/test-jezelf/) vind je allerlei tests waarin de juryleden hun kennis over verslavende middelen kunnen testen (en ook hun eigen gebruik, mochten ze daar nieuwsgierig naar zijn). Je overloopt best eerst even met je juryleden of ze alle middelen kennen. Daarna kunnen ze zelf een aantal tests invullen.

- Nabespreking: hebben ze dingen ontdekt die ze nog niet wisten? Dingen waarvan ze geschrokken waren? Dingen waarover ze zich zorgen maken/ meer over zouden willen weten?

Wat niet bij de testmogelijkheden staat, zijn pijnstillers. Deze worden in het boek nochtans aangegeven als dé opstap naar druggebruik in de VS.

- Kan je voorbeelden uit het boek halen waarom die pijnstillers zo gevaarlijk zijn? (ze worden heel snel uitgeschreven, zelfs aan mensen die al met een verslaving kampen, zie o.a. p.123, 127, 340, 352)
- Denk je dat het in België ook zo gemakkelijk is om aan pijnstillers verslaafd te geraken? (in België is er een strenge wetgeving als het om narcotische pijnstillers gaat. Ze worden ook niet zomaar lichtzinnig voorgeschreven. Die middelen zijn wel nog altijd via het internet te verkrijgen en dan is er natuurlijk geen controle op.)

Mogen zijn wie je bent

- Emmy voelt zich onzichtbaar in het gezin. Hoe komt dat? (alle aandacht gaat naar Joey, haar ouders zijn druk met hun baan, ze heeft het gevoel dat ze minder knap is dan haar zus en minder zorgen vergt dan haar broer)
- Welke (niet altijd even verstandige) keuzes maakt ze om hieraan te ontsnappen? (ze geeft zich – letterlijk – bloot aan Gage, omdat hij haar het gevoel geeft dat hij haar wel ziet)
- Hoe evolueert ze hierin? (ze wordt minder volgbaar (vb. de literaturopdracht die ze op haar eigen manier invult), ze roept de hulp van haar ouders in als het om Joey gaat, houdt hem niet meer klakkeloos de hand boven het hoofd, legt zich erbij neer dat hij alleen geholpen kan worden als hij dat zelf wil)
- Welke tips zou jij Emmy geven als ze jouw vriendin zou zijn?

Portret van een dame

Voor een literaturopdracht leest Emmy “Portret van een dame” van Henry James. Het boek (uit 1881) telt een goede 700 pagina’s, dus vragen aan de juryleden om het te lezen, is misschien te veel van het goede. Er is echter ook een verfilming uit 1996, met Nicole Kidman en John Malkovich in de hoofdrol.

Bijlage 1 bevat de korte inhoud van het boek.

- In haar schoolopdracht schrijft Emmy dat ze zichzelf herkent in hoofdpersoon Isabelle Archer. Kan je dat verklaren? (dat doet ze eigenlijk zelf voor een stuk op p.365)
- Heb jij een boek waarin je jezelf herkent? Kan je hier iets meer over vertellen? (Je zou deze opdracht ook op voorhand aan de juryleden kunnen meegeven.)

Leeslijsten

- In het boek komt nogal wat kritiek op de verplichte leeslijsten in het onderwijs. Hoe sta jij hier tegenover?
- Hoe ziet jouw ideale leeslijst eruit? Welk boek mag zeker niet ontbreken?

Miss_Verstand

Het verhaal wordt af en toe onderbroken door een stukje dat Miss_Verstand post op een online platform.

- Wat was jouw favoriete post?
- Vond je de reacties herkenbaar?

Creatieve schrijfoopdracht

MATERIAAL

- Papier
- Schrijfgerei
- Eventueel een exemplaar van het boek of andere voorbeelden van gedichten in vrije versvorm

De teksten zijn geschreven in vrije versvorm. Laat de juryleden zelf een vergelijkbare tekst schrijven. Het onderwerp mogen ze zelf kiezen. Ze kunnen er – zoals in het boek – voor kiezen iets over hun school te schrijven, maar als dat te dicht komt, kunnen ze ook voor een ander onderwerp kiezen.

3

VERDER LEZEN

- Roes / Caja Cazemier (Ploegsma, 2024)
- Junkies / Melvin Burgess (Gottmer, 2006) www.boekenzoeker.be/junkies
- Beautiful Boy / David Sheff (Lannoo, 2018)

Juryleden kunnen online op de boeken reageren. Zo ontstaat er nog meer interactie in de Leesjury-community! Ga naar www.deleesjury.be, klik op 'Lezen' en dan op de gewenste leeftijdsgroep en het boek in kwestie.

© Iedereen Leest en Ann Busquart, 2025
Vormgeving: Simon Bequoye

BIJLAGE 1

Het portret van een dame / Henry James (1881)

The Portrait of a Lady is het verhaal van Isabel Archer, een levenslustige jonge Amerikaanse vrouw uit Albany, New York. Op haar 23e sterft haar vader en wordt ze wees, waarna ze door haar tante van moederskant, Lydia Touchett, uitgenodigd wordt op het landgoed van haar rijke echtgenoot, nabij Londen. Daar ontmoet ze haar invalide en contemplatieve neef Ralph Touchett, en diens buurman, de rijke en prominente Lord Warburton. Warburton wordt direct verliefd op haar en doet haar een aanzoek, dat ze afwijst. Ook een Amerikaanse aanbieder die haar naar Engeland achterna is gereisd krijgt nul op zijn rekest. Isabelle is vooral van plan van haar vrijheid te genieten, het leven te ontdekken en zich niet te laten vangen in de 'kerker' van het huwelijk, zoals dat in de victoriaanse tijd vaak het voorspelbare lot van een vrouw was.

Waar het eerste deel van het boek enigszins luchtig is neemt het tweede deel een meer sombere wending. Nadat Isabelle een grote erfenis ten deel is gevallen na de dood van Ralphs vader is ze plotsklaps een vermogende vrouw. Waar aanvankelijk echter lijkt dat dit haar vrije positie alleen maar kan vergroten blijkt uiteindelijk het tegendeel. Zo wordt zij het slachtoffer van de machiavellistische manipulaties van een oudere, dubbelhartige aristocratische vriendin, mevrouw Merle, en de heer Osmond, een Amerikaanse weduwnaar die zich met zijn dochter in Italië heeft gevestigd en zich alle conservatieve waarden van het oude Europa heeft eigen gemaakt. Uiteindelijk wordt ze op subtiële wijze in een huwelijk met Osmond gelokt, hetgeen al snel de kerker van het huwelijk blijkt die ze altijd wilde vermijden. Als Isabel dan ook nog eens ontdekt dat de dochter van Osmond eigenlijk de dochter van mevrouw Merle is, lijkt ze de wanhoop nabij. Ze is diep-ongelukkig maar wijst ontsnappingsmogelijkheden (via haar voormalige aanbidders (die haar later nog steeds het hof maken) op een soms masochistisch aandoende wijze af. Als ze op het einde van het boek de stervende Ralph in Engeland bezoekt besluit ze uiteindelijk toch weer terug te keren naar haar man, de lezer achterlatend met de vraag hoe het verder zal gaan met haar leven.

Bron: [https://nl.wikipedia.org/wiki/The_Portrait_of_a_Lady_\(roman\)](https://nl.wikipedia.org/wiki/The_Portrait_of_a_Lady_(roman))